№ 82 Մայիսի 28 Շաբաթ **1883** Մայիսի 28 Շաբաթ № 82

ՏԱՍՆԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլ, կէս տարվանը 6 րուբլ։
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція «Мшакъ»

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից)։

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ։ Նամակ Ախալքալաքից։—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ։ Արտաքին լուրեր։—ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ։—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ։—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ։—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ։ Մեր երկրագործների այժմեան վիճակը։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԱԽԱԼՔԱԼԱՔԻՑ

—

Մայիսի 20-ին

Ամսոյս 15-ին կէսօրից յետոյ հեռագիրը բերեց Նորին Մեծութեան Թագաւոր Կայսեր սրբազան օծման ուրախալի լուրը։ Հետևեալ առաւօտ քաղաքը տօնային տեսք ստացաւ։ Քաղաքային այգին և նրա շրջակայ փողոցները զարդարւեցան եռագոյն դրօշակներով, վենզելներով ու գորգերով։ Այդ օրը հայոց եկեղեցում պատարագը մատոյց գեր. Գրիգոր արքեպ. Սագինեանց, որից յետոյ եկեղեցական դասը շարականներ երգելով դիմեց քաղաքային այգու մօտի հրապարակը, ուր արդէն եկել էին ռուս և հըրէայ հոգևորականները։

Այստեղ գաւառապետ իշխ. Սումբաթօվ կարդաց պ. Նահանգապետի հեռագիրը, որ հաղորդում էր ուրախալի լուրը։ Իսկոյն բարձրաձայն «ուռան» գոռգոռաց հրապարակը, գլխարկները ճօճացին օդի մէջ և սկսւեցաւ գոհացողական մաղթանքը։

Հանդիսին ներկայ էին հայոց երկսեռ և արքունական արական ուսումնարանների աշակերտները։ Մաղթանքից յետոյ օր. ուսումնարանի երգեցիկ խումբը երգեց «Տէր, պահեա զկայսր մեր» երգը՝ որ հասարակութեան ցանկութեամբ կրկնւեցաւ երեք անգամ։

Այստեղից՝ աշակերտները գնացին Ս. Մեսրովբեան ուսումնարանի դահլիճը, որ բաւականին շըքեղ կերպով զարդարւած էր։ Հանդէպի պատի վրա, տեսնւում էին Օգոստափառ Զոյգի պատկերները ղալար բոյսերով ու ծաղիկներով շինած պսակներից ու փունջերից շրջապատած, դրա անմիջապէս վերևը գտնւում էր մի գեղեցկաշէն վենզել A և M տառերով. չորս գտնւում էին եռագոյն դրօշակներ։ Կամարակապի վրա փայլում էին «Տէր, պահեա զկայսր մեր» խօսքերը ոսկեզօծ տառերով։ Հանդիսի այսպէս ասած գեղարւեստական մասը կատարեց պ. Վարդան Վարդանեանց եռանդուն երիտասարդը՝ որին յայտնում ենք մեր անկեղծ շնորհակալութիւնը։ Հանդէսը սկսւեցաւ «Տէր, պահեա զկայսր մեր» երգով որ կրկնւեցաւ երեք անգամ։ Ուսուցիչներից՝ հայր Քաջազնունին և նմանապէս տեսչի պաշտօնակատար հ. Դէմիրճօղլեանց բացատրեցին մանուկներին այդ օրւայ տօնի նշանակութիւնը։ Հ. Դէմիրճօղլեանց համեմատեց պետութիւնը՝ ընտանիքի հետ և ասեց որ ինչպէս հայրն ու մայրը ընտանիքի կառավարող ու խնամողներն են, այնպէս էլ պատկերների վրա նկարած Օգոստափառ Անձինքը մի վերդաստանի հայրն ու մայրն են, վերդաստանի՝ որ բաղկացած է աւելի քան 80 միլիօն անդամներից։ Տէր-հայրը վերջացրեց իր խօսքը՝ մաղթելով Աստուծուց տալ իր Օծեալին ոյժ և կարողութիւն կառավարելու այդ ահագին վերդաստանը։ Հանդիսից յետոյ աշակերտները հիւրասիրւեցան քաղցրեղէնով որ քաղաքը իր հաշուից պատրաստած էր, նոյնպէս հիւրասիրւեցան արքունի ուսում. աշակերտները։ Քաղաքի հաշուից հիւրասիրւեցան և տեղւոյս բոլոր զինուորները, որոնց տրւեցաւ մի մի բաժակ արաղ, ձու և ճաշ։—Մաղթանքը վերջանալից յետոյ, այգու բաւականին մեծ հրապարակը ծածկւեցաւ մարդկանցով, իւրաքանչիւր արհեստաւորաց դաս՝ իր համքարական դրօշակի տակ՝ ճոխ սեղան էր պատրաստել. իւրաքանչիւր խումբ իր նուագածուներն ունէր։ Երեկոյեան՝ այգին և շրջակայ տները շքեղ լուսաւորւած էին, փամփուշտները (ракеты) ակօսում էին օդը, վերջապէս ուրախութիւնը մեծ էր, որի նման վաղուց է չէ պատահած այստեղ։ Մի և նոյն ուրախութիւնը շարունակւեցաւ և ամսոյս 17-ին ու 18-ին, երբ գլխաւորապէս քէֆ էին անում գիւղացիք։ Այդ տօնի երեկոներին և մի ուրիշ երևոյթ նկատւեցաւ. գեղեցիկ սեռը լցնում էր այգին որ սրա հիմնւելից մինչ ցայժմ երբէք չէր տեսնւած (բացառութեամբ մի քանի ծառայողների կանանց)։ Այր մարդիկ նոյնպէս՝ հազիւ էին այցելում այգին, այնպէս որ սրա ճանապարհները ծածկւել էին խոտով։ Կանանց հրապարակը լուսաւորութիւնն էր, ուստի որպէս զի կինը իր չորս պատից դուրս գալու մի ուրիշ տեղ ունենար, հարկաւոր էր եթէ ոչ ամեն օր, գոնէ կիրակի օրերը լուսաւորել այգին, շատացնելով լամպերի թիւը, որ փօտօգէնի էժանութեան պատճառով թանգ չէր նստելու։ Հարկաւոր է նմանապէս լայնացնել ծառուղիները, որ սաստիկ նեղ են և բոլորովին անյարմար զբօսնելու համար։

***

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

—Լօնդօնից հեռագրում են մայիսի 13-ից «Հիւսիսային գործակալութեան», որ Բրայսը առաջարկել է համայնքների ժողովին հետևեալ որոշումը. «Ժողովը յոյս ունէ, որ տէրութիւնը ապագայում ևս միւս պետութիւնների հետ միասին, որոնք ստորագրել են Բերլինի դաշնագրութիւնը, կը պահանջէ որ Բ. Դուռը Հայաստանում և եւրօպական Թիւրքիայում անյապաղ բարենորոգութիւններ մտցնէ»։ Գլադստօնը յայտնում է որ տէրութիւնը սկզբունքով Բրայսի առաջարկութեան դէմ ոչինչ չունէ, բայց թէև ինքը միշտ ընդունել է Եւրօպայի համերաշխ գործելու նշանակութիւնը,—սակայն անյարմար կը լինէր եթէ ժողովը այս դէպքում որոշ պատուէրներով կաշկանդէր տէրութեան բռնելիք դիրքը։ Տէրութիւնը պէտք է գործելու մի յայտնի ասպարէզ ունենայ, որպէս զի կարողանայ դիմել պետութիւններին ինչպէս ժամանակը և հանգամանքները ցոյց կը տան։ Այս պատճառով Գլադստօնը խնդրում է Բրայսին իր առաջարկած որոշումից հանել հետևեալ խօսքերը. «միւս պետութիւնների հետ միասին, որոնք ստորագրել են Բերլինի դաշնագրութիւնը»։ Բրայսը համաձայնում է կատարել այս խնդիրը և այս կերպով ձևափոխւած որոշումը ժողովը առանց քուէարկութեան միաձայն ընդունում է»։

—Մայիսի 14-ից հեռագրում են «Հիւսիսային գործակալութեան» հետևեալը. «Համայնքների ժողովում Ֆիտմօրիսը յայտնում է որ Թիւրքաց Հայաստանի դրութիւնը վերին աստիճան անմխիթարական է։ Անգլիան, շարունակում է նա, կարող է առարկութիւններ անել և պահանջներ դնել իբրև Բերլինի դաշնագրութիւնը ստորագրած պետութիւն կամ անգլօ-թրքական դաշնագրի վրա հիմնւելով։ Տէրութիւնը միշտ հաղորդել է միւս պետութիւններին թէ ինքը ինչ քայլեր է արել։ Վերջին ժամանակ տեղի ունեցած ցուցմունքները եղած են անգլիական տէրութեան պատասխանատուութեամբ։ Լօրդ Դիւֆէրինը պատուէր էր ստացել ամենահանդիսաւոր և ամենածանր կերպով հրաւիրել Բ. Դրան ուշադրութիւնը իր ունեցած պարտաւորութեանց վրա։ Այս ցուցմունքների հետևանքն այն էր, որ Բ. Դուռը խոստացաւ բարենորոգումներ իրագործել։ Ֆիտմօրիսը յոյս ունէ որ բարենորոգումների պատրաստւող ծրագիրը աւելի ընտիր է քան թէ այն բոլոր ծրագիրները, որոնք մինչև այժմ պատրաստւած են եղել եւրօպական Թիւրքիայի համար։ Անգլիական դեսպանին պատւիրած է որ ամեն դէպքից օգուտ քաղէ Բ. Դրանը մատնանիշ անելու թէ ինչ ահագին նշանակութիւն է տալիս Անգլիան այն պարտաւորութիւններին, որ դրել է Թիւրքիայի վրա Բերլինի դաշնագրութեան 23-դ յօդւածը։ Ատենաբանը յոյս է յայտնում, որ շատ շուտ բարենորոգումներ կը մտցնեն Հայաստանում։

—Վիէննայի «Presse» լրագրին մայիսի 15-ին գրում են հետևեալը։ «Լօրդ Դիւֆէրինի Պօլիս ժամանելուց և սուլթանի կողմից սիրալիր ընդունելութիւն գտնելուց յետոյ—Անգլիայի և Թիւրքիայի փոխադարձ յարաբերութեան խնդիրը նորից սկսում է առաջնակարգ տեղը բռնել։ Շատ ժամանակ չը կայ որ այստեղ համոզւած էին, թէ Անգլիան իր ուշադրութիւնը Եգիպտոսի վրա դարձնելով, առանձին կարևորութիւն չի տայ ուրիշ խնդիրներին։ Սակայն այս ենթադրութիւնը չարդարացաւ։ Լօրդ Դիւֆէրինը սուլթանի հետ ունեցած տեսակցութեան միջոցին խօսում էր գլխաւորապէս հայկական գործերի մասին։ Անգլիական դեսպանատան զինուորական գործակալ մայօր Տրօտթէրը, որ երկար միջոց հիւպատոս էր Կարնոյ մէջ, վերջին ժամանակներս շատ առատ նիւթ է ժողովել հայկական խնդրի մանրամասն քննութեան համար։ Համարեա ամենայն

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԵՐ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՆԵՐԻ ԱՅԺՄԵԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

(Նուէր պ. Գրիգոր Արծրունուն)

—

Երկրագործների դրութիւնը,—Հողային հարց,—Մի ելք,—Տգիտութեան հետևանքը,—Խոնաւ բնակարաններ,—Տգէտ տանուտէրներ,—Հին սիստեմի երկրագործութիւն,—Չարչի և վաշխառու,—Շռայլութիւն, նորա պատճառները և հետևանքը,—Վերջաբան։

—

Ե.

Ինչ է վաշխառուն։

Այն չարչիները, որ առաջ շալակով կամ էշով ապրանք էին տանում գիւղից գիւղ, փոխարինում էին երկու ասեղը «րուպ» ցորենի հետ (քառորդ չափ) և մէկ արշին «սիմ-չէրիտը» 2 փ. եղի հետ, և այդպէս շարունակ հարստահարելով միամիտ ամբոխին նրանք իրանց դիրքը աւելի ամրացնելով այլ ևս երկիւղ չունեն որ գիւղացիք կը թակեն և աւար կառնեն իրանց ապրանքը։ Այժմ ասեղների փոխարէնը նրանք խաղում են «տոլասի» և «դրափի» հետ... Մեր հասարակութեան մէջ, որ թաղւած է տգիտութեան լաբիւրինթոսի մէջ, վաշխառուները ամենամեծ դեր են խաղում։

Մեղանչած չենք լինի, եթէ ասենք որ տուն չը կայ, որ ազատ լինի հրէշաւոր տոկոսներից... Վաշխառուն եթէ չինականին տուեց հարիւր րուբլի, նա արդէն գիւղացուն իր ճ ո ր տ ը ն է հաշւում... քանի որ լաւ է իմանում, որ այլ ևս ազատութիւն չունի իր ճանկից։ Քանի որ մեր հասարակութիւնը հեծում է աղքատութեան տակ վաշխառուները առատ հունձ ունեն։ Վաշխառուն ծանօթ է ամեն ընտանիքի հետ։ Նրանց ամեն մի դժբախտութիւնը վաշխառուի համար նոր նոր ասպարէզ է բաց անում։ Օրինակ, գիւղացուն պատահում է դժբախտութիւն, եզը կամ գոմէշն է սատկում, նա այդ անասունի փոխարէնը պէտք է գնէ ուրիշը, որպէս զի վարը վարէ, ցանը ցանէ, կալը կալսէ, որ սոված չը մեռնի... Կարո՞ղ է չը գնել նա այդ անասունը։ Ինչո՞վ նա վճարէ տէրունական հարկը, ինչով նա ծածկէ իր ընտանեաց մերկութիւնը, ինչով նա յայտնիլի «բաղրդանի» մօտ (վաշխառուի) որ վճարէ պարտքի մի մասը կամ գոնէ տոկոսները... Ուրեմն նա չէ կարող չը գնել իր լուծքը։ Բայց ո՞վ է տուել գիւղացուն 200 ր. պատրաստի փող։ Ի՞նչ է մնում անել։ Դիմել վաշխառուի. այդ ամենից անտանելի է գիւղացու համար, բայց ինչ արած պէտք է խոնարհւել... Մեզանում «փոխատու» ընկերութիւնների հոտն անգամ չը կայ, երազով էլ չենք տեսնի նրանց գոյութիւնը...

Սրանից չորս տարի առաջ Մ. գիւղի բնակիչ Օ. Գ. պատահելով դժբախտութեան դիմում է իր վաղածանօթ Գ. Մ.-եանցին. գիւղացուն պատահած դժբախտութիւնը վաղուց արդէն յայտնի լինելով վաշխառուին, գիտէ եղեր նրա գալու պատճառը, բայց իբր թէ ոչինչ բանից տեղեկութիւն չունի դառնում է դէպի հիւրը իր յատուկ կեղծաւորութեամբ։

—Բարով, սանահէր, բարով, հազար բարով, էդ ո՞ր քամին քշեց, մեզի մոռացել ես, ինչ կայ։

—Ջանիդ սաղութիւն, Հաջի-աղա-ջան, պատասխանում է գիւղացին, որ այդ ժամանակ շուարած չը գիտէ թէ ո՞ր հարցին պատասխանէ։

Վերջը երկար կեղծ քաղաքավարութիւն թափելուց յետոյ հարցնում է հարուստը։

—Սանահէր Օհան, «գլուխն» ես բերէ թէ «ձագերը»։

Գիւղացին հասկանալով խորհրդաւոր խօսքերի նշանակութիւնը, պատմում է մանրամասնօրէն թէ ինքը այս տարի չի կարողանայ տալ, նկարագրում է թէ որպէս «ձախ գնաց» գործերը, վերջապէս յայտնում է իր գալու պատճառը։

—Գլուխդ սաղ լինի, սանահէր «ջան», կեղծաւորաբար խօսում է հարուստը,—դեարդ մի էնէ, մենք ախրէր չենք, մեր փողն էլ ձերը չէ, ինչքան ուզում ես տար, քեզ ո՞վ է բան ասում։

—Աստուած սաղ պահէ, օրհնում է գիւղացին։

Վերջը հարուստը տալիս հարիւր րուբլ և առաջարկում է որ բոլոր պարտքերը միասին գրեն «վէքսիլի» վրա, որովհետև հին «վէքսելները» հնացել են։

—Ի՞նչքան է մեր բոլոր տալիքը, հարցնում է գիւղացին։ Վաշխառուն քակում է բոլոր «թամասուկների *) արխիվը, ջոկում է նրանց միջից մի քանիսը, հաշւում է որ 450 րուբլ է։

—Չէ որ մեր տալիքը 150 մանէթ էր ասացիր հերու ջաէլին, հարցնում է զարմացած գիւղացին։

—Է՛հ, սանահէր Օհան, գիտես, թէ տղայ ես էդ ինչ երեխի խօսքեր կը խօսիս, խօ երէկ չէր, էն օրից անցել է տասն ու հինգ ամիս—ախար էդ թէրմաշ փողն էլ տոկոս ունի, հաշւէ, ինչ կանէ 15 ամսւայ տոկոսը։ Հա, տես էս աւուր 100 մանէթն էլ մէջն է հա՛։

Վերջը մի թաս թէյով շահում է գիւղացու սիրտը և առնում է վէքսիլ բոլոր փողերուն... Եւ ամեն տարի, ամեն ամիս մէկ բան տանելով, օրինակ, կով, աջառ, եզ, ոչխար, մայիսին եղ, պանիր, կալօցին ցորեն, վերջապէս այն աստիճան ճնշեր է գիւղացուն, որ նա այս գարնան միջոց չունէր ցանելու իր հողը, և դարձաւ ուրիշներին վարձկան մշակ... Մշակ, այն մարդը, որ իր տունը տասնեակ մշակներ ունէր... ո՞ւմ երեսէն։

III

Գ ի ւ ղ ա ց ւ ո ց ա ն հ ո գ շ ռ ա յ լ ո ւ թ ի ւ ն ն ե ր ը։

Նահապետական պարզ կենցաղավարութիւնը, ջանասիրութեամբ աշխատանքը, առանին արհեստները, խնայողութիւնը—ահա այս բոլորը մի հասարակութեան մէջ—հրաշքներ են գործում։ Այս բոլոր յատկութիւնները գտնւում էին ոչ միայն մեր գիւղերում—այլ մինչև իսկ քաղաքի հասարակութեան մէջ։ Եթէ ենթադրենք մեր անձը 40—30 տարի առաջ, այդ ժամանակ բոլորովին այլ պատկեր էր ներկայացնում հայ-ժողովրդի կեանքը։

*) Թամասուկ տաճկերէն բառ է, որ նշ. մուրհակ։

օր զրուցելով հայերի հետ, նա անշուշտ ասիական Թիւրքիայի հիւսիս-արևելքում եղած իրերի դրութեան մասին աւելի պարզ գաղափար է կազմել քան թէ այդ ցանկալի կը լինէր մեծապատիւ տաճկական փաշաների և էֆէնդիների համար: Նոյն ինքը լորդ Դիւֆերինը հայոց պատրիարքի և Կարնոյ եպիսկոպոսի հետ խօսակցելով բաւական ծանրակշիռ և թանգագին տեղեկութիւններ է քաղել, որոնց հիման վրա նա այժմ իրերի դրութիւնը Թիւրքաց Հայաստանում շատ ծանր է համարում: Մանաւանդ երկիւղ է կրում նա որ տաճկական կառավարութեան եղծումները կարող են հայոց մէջ ձգտում առաջ բերել սուլթանի գերիշխանութիւնից անջատվել և ենթարկել իրանց Ռուսաստանի հովանաւորութեան: Անգլիական դեսպանը ցանկանում է կարելիին չափ Թիւրքիայի քրիստոնեայ ազգութիւնները ընտելացնել Օսմանեան տիրապետութեանը: Նա քանիցս անգամ յայտնել է Սանջէմսի արքունիքին որ տաճկական կառավարութեան կազմակերպութեան բարւոքումը, նմանապէս, արևելեան խնդրի գլխաւոր հանգոյցն է: Սովորաբար այս խնդրի յանկարծակի սուր կերպարանք առնելը վերագրում են բացառապէս արտաքին պատճառների ազդեցութեան: Այն ինչ իրօք օսմանեան կայսրութիւնը նմանում է մի տան շէնքի, որտեղ չէ յաջողել բոլորովին հանգցնելու հրդեհը: Բոլոր չորս անկիւններում հուրը դեռ ես մրկում է մոխրի տակ, և ամեն րոպէ տունը յանկարծակի կարող է բոցերով շրջապատվիլ: Իրերի դրութիւնը աւելի բարդ ձև է ստանում և այն հանգամանքի շնորհով, որ ամեն մի Թիւրքիայի հպատակ քրիստոնեայ ազգութիւնների մէջ զարթել է ազգային ինքնաճանաչութեան զգացմունքը: Առանձին ոյժով և եռանդուն կերպով այդ ինքնաճանաչութիւնը երևան է գալիս մանաւանդ հայերի մէջ, որոնք Փոքր-Ասիայի հիւսիսային մասում, ամեն տեղ, ամեն բարեպատեհ հանգամանքին յօժարին երկրորդական տեղեր են յետ մղում ճիշդ նոյնպէս, ինչպէս անում են այդ Եւրոպական Թիւրքիայում բուլղարները: Լորդ Դիւֆերինի կարծիքով, եթէ միայն տաճկական տարրը ընդունակ գտնվի սեփականացնել իրան ժամանակակից քաղաքակրթութեան սկզբունքները, մեծ ծառայութիւն կարող էր մատուցանել, հաշտեցնելով և միացնելով միմեանց հանդէպ ներկայումս թշնամական դիրք բռնած քրիստոնեայ ազգութիւններին: Ինչպէս երևում է, անգլիական դեսպանը Թիւրքիայի վերածնութեան յոյսը տակաւին միանգամայն չէ կորցրել:

—«Eastern Express» լրագրի մէջ կարդում ենք հետևեալը. «Բարենորոգմանց կայսերական յանձնաժողովը որ Բերլինի դաշնադրութեան 61-դ յօդուածի տրամադրութեան համեմատ էր կազմված, ամենայն օր գումարվում է Բ. Դրան մէջ: Այդ յանձնախմբին, որ սկզբում կազմում էին մեծ եպարքոսը, ներքին գործոց և արդարութեան նախարարները, աւելացաւ նաև պետական խորհրդի նախագահ Արիֆի փաշան: Մեծ եպարքոսը մայիսի 6-ին հայոց պատրիարք Ներսէս սրբազանի հետ մի երկար տեսակցութիւն ունեցաւ և այնուհետև վանի կուսակալ Հասան-փաշային և Մարաշի կառավարիչ Թօսուն փաշային հրաման ուղարկվեցաւ որպէս զի Պօլիս գան:

—Անգլիական դեսպանատան օրգան համարված «Eastern Express» լրագիրը ծանուցանում է հետևեալը. «Ազդեցութիւն ունեցող կողմերից դիտողութիւն են արած Բ. Դրան, որ եթէ Կարնոյ բանտարկեալների նկատմամբ գթութիւն գործ դրվի, սորանից յառաջ գալիք քաղաքական արդիւնքները հաւանականապէս աւելի շահաւոր պէտք է լինեն, քան թէ դատաստան յառաջ տարվի ամենայն խստութեամբ:

—«Պատճառներ ունինք կարծելու, ասում է «Մասիսը», թէ Կարնոյ բանտարկեալ հայոց խնդիրը՝ մեր չարաթ աւուր ազգային յօդուածին մէջ ջերմաբար պաշտպանված տեսութեամբ ու եղանակաւ կարգադրման ճամբու մէջ է: Կը կարծենք նաև գիտնալ թէ ոչ նուազ մղում մը կը տրվի հայրենիկ դաւառաց ծանուցեալ բարենորոգմանց գործադրման կենսական խնդրոյն: Մեծ եպարքոսը և ներքին գործոց նախարար Էդհէմ-փաշա, տէրութեան երկու գլխաւոր նախարարներն, որք իրենց հայրենասիրութեամբ և լուսամտութեամբ հանրածանօթ են, համամիտ կերևին այս խնդիրն ընդ փոյթ կարգադրելու: Վեհ. սուլթանին վերջին օրերս Ահմէտ Վէֆիք-փաշայի և Խայրէտտին-փաշայի հետ ունեցած տեսակցութիւններն ալ նոյն խնդրին կը վերագրվին: Կարծիք կայ թէ մանաւանդ Ահմէդ Վեֆիկ-փաշա կարևոր դեր մը պիտի ունենայ այն խնդրոյ կարգադրման գործի մէջ:

—Կ. Պօլսոյ լրագիրները ծանուցանում են թէ «Մամուլի» խմբագիր պ. Գէորգ Այվազեանի մշտնջենաւոր աքսորանքի պատիժը $5^1/_2$ տարվան իջեցրած է, և թէ Երուսաղէմն է նորան աքսորավայր նշանակված:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նոր ձևի րեկլամ: Թէ փարիզի լրագիրների յայտարարութիւնները ինչ հերքուլեսեան մեծութեան են հասնում երբեմն, կարող է մի գեղեցիկ ապացոյց լինել այս օրերս «Gaulois» լրագրի հրատարակած րեկլամը: Փարիզի մարդաշատ փողոցներում այնպէս յաճախ կրկնվում են դժբաղդութիւններ, որ վերոյիշեալ խմբագրութիւնը մտածեց իր բաժանորդների համար դառնալ «ապահովութեան ընկերութիւն»: Իւրաքանչիւր բաժանորդին «Gaulois» լրագրի, որի հետ կը պատահի դժբաղդութիւն, խմբագրութիւնը խոստանում է վճարել 300—5000 ֆրանկ վարձատրութիւն, դժբաղդութիւնների համեմատ:

***

Վիճակագրական տեղեկութիւններ Ամերիկայի երկաթուղիների: Ամերիկական լրագիրներից մէկը հաղորդում է, որ բոլոր ամերիկական երկաթուղիների գծերի վրա բանում է 17,000 չոգեմեքենայ, որոնց պահպանելու համար, այսինքն վառելիքի, ուղղելու, մեքենայապետների ռոճիկների և այլն ծախսվում է տարեկան 400,000,000 մարկ, այսինքն իւրաքանչիւր չոգեմեքենայի համար տարեկան 20,000 մարկ:

***

Վիճակագրական տեղեկութիւններից երևում է, որ բամբակի արդիւնաբերութեան համար 756 գործարան է բանում հիւս. Ամերիկայում, որոնց վրա գործ է դրված 208,280,346 դոլլար դրամագլուխ: Բանւորների թիւն է 174,659 որոնցից 97,752 կանայք են, այս հաշւում 84,539 16 տարեկան հասակից մեծ են, իսկ 13,213-ը 16 տարեկանից փոքր:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԻՑ

ՄՕՍԿՎԱ, 23 մայիսի: Այսօր առաւօտեան 9 ժամին Նոցա Մեծութիւնները Երևանով ուղևորվեցան Տրօյցկօ-Սերգիեվսկի վանքը: 9 ժամին Չուդօվ վանքի մէջ Դմիտրօվսկի եպիսկոպոս Ալէքսի կատարեց կայսրուհի Մարիա Ալէքսանդրովնայի հոգեհանգիստը: Կէս օրից յետոյ 2 ժամին ներկայութեամբ Մեծ իշխան Նիկոլայ Նիկոլաևիչ Աւագի, Նիկոլայ և Պեօտր Նիկոլաևիչների և օտար իշխանների հետ Խօդինսկի դաշտի վրա գնդապետ Իվաշկին-Պոտապովի առաջնորդութեամբ ձիարշաւ կատարեցին Նորին Մեծութեան պահապանների երկու էսկադրոնները: Այդ գեղեցիկ տեսարանը հիացրեց օտար հիւրերին: Երեկոյեան $5^1/_2$ ժամին Նոցա Մեծութիւնները վերադարձան Մօսկվա և Եարօսլավսկի երկաթուղու կայարանի մօտ ընդունվեցան ճանապարհների հաղորդակցութեան մինիստրից և պատուաւոր պահապաններից Նեսվիժսկի գնդից: Երէկ փօլօստների ստարշինաներին տուած ճաշի ժամանակ Թագաւոր կայսրը դիմեց ստարշինաներին հետևեալ խօսքերով. „Ես շատ ուրախ եմ ձեզ կրկին անգամ տեսնելով: Սրտանց շնորհակալ եմ ձեր մասնակցութեան համար Մեր հանդէսներին, որոնց ամբողջ Ռուսաստանը այդքան ջերմ վերաբերվեցաւ: Երբ ամենքդ կերթաք ձեր տները, ամենքին յայտնեցէք իմ սրտանց շնորհակալութիւնը, հետևեցէք ձեր ազնուականների առաջնորդների խորհուրդներին և ղեկավարութեանը և մի հաւատաք անտեղի լուրերին հողերի բաժանման, անվարձ բաշխման մասին և այլն: Այդ լուրերը տարածում են մեր թշնամիները: Իւրաքանչիւր սեփականութիւնը, ինչպէս և ձերը պէտք է անմատչելի լինի: Աստուած ձեզ բաղդաւորութիւն և առողջութիւն տայ:“ Այնուհետև Նորին Մեծութիւնը բարեհաճեց ասել այդտեղ հաւաքված ազնուականների առաջնորդներին հետևեալը. „Շնորհակալ եմ ձեր հաւատարմութեան համար: Ես միշտ հաւատացել եմ ազնուականութեան մաքուր զգացմունքներին և հաստատ յոյս ունիմ, որ նա, ինչպէս եղել է, նոյնպէս էլ կը լինի բոլոր լաւ բանի նեցուկ գահի և հայրենիքի օգտի համար: Տայ Աստուած, որ մենք խաղաղ և հանդարտ ապրենք: Սրտանց շնորհակալ եմ ձեզանից:“

ՄՕՍԿՎԱ, 23 մայիսի: Երէկ Նոցա Մեծութիւնները հասան Տրօյցկօ-Սերգիեվսկի վանքը առաւօտեան 10 ժամ 40 ր: Վանքի և շրջակայ եկեղեցիների բոլոր զանգակները զանգահարում էին: Նոցա Մեծութիւնները ընդունվեցան աղ ու հացով: Նոցա Մեծութիւնների ճանապարհը, որոնք կայարանից բաց կառքերով ուղևորվեցան դէպի վանքի սուրբ դռները, ծածկված էր ժողովրդի մեծ բազմութեամբ, որ բարձրաձայն ուրա էր կանչում և գլխարկները օդն էր գցում: Սուրբ դռների մօտ Օգոստափառները թողին կառքերը և ընդունվեցան միտրօպօլիտ Իօանիկիից, վանքի տեղապահից և բոլոր հոգևորականութենից պատկերներով, խաչով և խաչվառներով: Միտրօպօլիտը կարճառօտ ճառ արտասանեց, որից յետոյ հոգևորականութեան ներկայութեամբ Օգոստափառները ուղևորվեցան Տրօյցկի մայր-եկեղեցին, որտեղ համբուրեցին սուրբ Սերգիի մասունքները և լսեցին հոգեհանգիստ կայսրուհի Մարիա Ալէքսանդրովնայի համար և յիշատակումն Սերգիի: Պատկեր ներկայացնելուց և միտրօպօլիտի մօտ փոքր հանգստանալուց յետոյ Նոցա Մեծութիւնները նայեցին Ուսպենսկի մայր-եկեղեցին, Պատրիարքական զգեստատունը և այցելեցին հոգևոր ակադեմիան: Այնուհետև ուղևորվեցան բաց կառքերով վանքի ան-

---

Հայ աղջիկը իր դաստիարակութիւնը ընդունելուց յետոյ անմիջապէս կը սովորէր տնային արհեստները, կը զբաղվէր առանին աշխատութեամբ: Նուրբ ձիւնի նման մաքուր կտաւը պատրաստում են հայ-կանայք: Գեղեցիկ, շատ գեղեցիկ է նահապետական պարզութիւնը: Պառաւները ճախարակ էին պտտցնում, աւելի միջահասակներ սանդերքը առջևնին դրած փափուկ բուրդ էին պատրաստում, աւելի ջահիլները թեչիներով էին զբաղված: Այդպէս ամբողջ ընտանեաց հագուստը կանայք էին պատրաստում: Նրանց գործած կտաւը աւելի փափուկ, աւելի դիմացկուն էր, քան թէ այժմեան ֆաբրիկաներինը: Նրանց պատրաստած ընտիր շալը թէ իր գեղեցկութեամբ և թէ տաքութեամբ հիանալի էր: Այդպիսով տղամարդիկ այլ ևս հարկաւորութիւն չունէին բազարից ճոթ ու կտոր առնելու. Նրանք այն ժամանակ ապահով և ուրախ պարապում էին իրանց գործով: Այժմ այդ բոլորի հակապատկերն է ներկայացնում: Նահապետական պարզ կեանքի փոխարէն այժմ նշմարվում է վարակած, ապականված մի հասարակութիւն, աշխատութեան, արհեստների փոխարէն այժմ ծուլութիւն և անգործութիւն է տիրում, հարստութեան փոխարէն—աղքատութիւն, հաւատարմութեան փոխարէն—խարդախութիւն, խաղաղութեան փոխարէն—կռիւներ, մէկ խօսքով, ինչպէս ասացինք, կատարեալ հակապատկերն է:

Այս բոլորը առանց պատճառի չէ:

Գիւղական հասարակութիւնը, որ Տաճկա-Հայաստանում սովորած լինելով մշտապէս աշխատանքի, յանկարծ նա իրան զգում է բոլորովին ուրիշ աշխարհի մէջ, նա տեսնում է իր շուրջը զեղխութիւն և չքաւորութիւն և քիչ յետոյ—ինքն էլ է վարակվում:

1854—55 Թուականների պատերազմը մացրեց մեր հասարակութեան մէջ բաւականին չքաւորութիւն, և այնուհետև մասամբ շարունակվում էր դոնեա ունևոր դասակարգի մէջ, հասարակներն էլ ոչ սակաւ օրինակ էին առնում իրանց հարուստ դրացուց: Վերջին 77 թ. եղած պատերազմը բազմապատկեց չքաւորութիւնների թիւը: Ծիծաղելի, մինչև անգամ զզուելի տեսարաններ պատկերանում էին մարդուս շուրջը, երբ տեսնում էր գիւղացուն հագված եւրօպական մօդայով... Ոսկէ ժամացոյցներ, մատանիներ տեսնում է ամեն մի անհատի վրա: Դրապ, կաստոր, թաւիշ և դրանց նման կտորները սովորական բաներ էին գիւղերում: Թանգագին բեհեզներով զարդարում էին իրանց կանանցը: Այն կինը, որ առաջ «կարմիր-կտաւ» էլ չէր գտնի իր անձը ծածկելու,—յանկարծ իրան տեսնում է «ատլաս»-ների և բեհեզների մէջ... «Մահմուդիա» ասված Սուլթանի մեծ ոսկիները զարդարում էին նրանց ճակատները ու պարանոցները: Թանգագին քարեր, մատանիներ կարելի էր տեսնել ամեն մի կնոջ վրա: Բայց այսպէս շարունակվել չէր կարող, ինչպէս որ էլ չեղաւ: Հետզհետէ պակասեցին չքաւորութիւնները, երբ պակասեցան աշխատանքի աղբիւրները: 79 թ. եղած երաշտութիւնը գուշակում էր վատ ապագայ: 80 թւի թանգութիւնը, որ կարելի է սով ասել, բոլորովին սպառեցրին մեր հասարակութեան զրպանները: Բացի պատրաստի փող փչրելուց, նրանք կերան այն ամենը, որ պատերազմի ժամանակ մէկին երկու գնով առել էին, օրինակ ոսկիներ, հալաներ, գօտիներ, զարդեր և այլն:

Անցաւ պատերազմը, անցաւ սովը, կրկին տիրեց հանդարտութիւն, ժողովուրդը ինչ որ վաստակեց պատերազմին, բոլորը փչեց սովի միջոցին, մի կլոր պարտք էլ վզին թողեց: Մի բան որ խոր արմատ ձգեց մեր հասարակութեան սրտերում—դա է չ ք ա ւ ո ր ո ւ թ ի ւ ն ը:

Ամեն ոք իր կարողութեան համեմատ չքաւոր է: Խնայողութիւն ասված բանը կարծես չը կայ մեր ժողովրդի համար: Շռայլութեան աղբիւրը քաղաքն է, որից օրինակ կառնեն շրջակայ գիւղերը: Որովհետև մինչև այժմ մեր խօսքը գիւղացոց մասին էր, ուրեմն մենք կարճացնելով մեր ասելիքը, բաւականանում ենք միայն, գիւղի չքաւորութիւնների վրայօք մի երկու խօսք ասել և վերջացնում ենք մեր յօդուածը:

Գիւղերում չքաւորութիւնը հասնում է ծայրահեղութեան: Հարկաւոր եղածին նրանք խնայող են, իսկ չքաւորութեանը առատ: Օրինակ, մեր կարծիքով, մարդուս առողջութեան համար անհրաժեշտ է ներքին հագուստը նոր և մաքուր լինի, իսկ մեր գիւղացոց վրա կարելի է տեսնել թանգագին հագուստ «կլապիտոն»-ով զարդարված, իսկ ներքևից երևում է կեղտոտ և կարկտած շապիկը, որ տարին մէկ անգամ կը փոխեն... Գիւղացին որդուց խնայում է նրա վարժապետի վարձը, իսկ պսակելիս 100—200 մինչև 500 րուբլ «բաշլուղ» է տալիս... Հիւանդանալու ժամանակ խնայում են բժշկի վարձը, իսկ երբ մեռնում է «քէլէխի» վրա ծախսում են աւելի քան 100 րուբլ...

Մենք քիչ վերևը խօսելով վաչխառուի հարստահարութիւնների վրա, մենք ցոյց տուինք թէ որքան վնասներ է կրում շինականը, այժմ պարտք ենք համարում ասել որ այդ բոլոր թշուառութիւնների պատճառը չքաւորութիւնն է:

Նախկին տնային արհեստները վերջացել են: Այժմ գիւղացի կանայք առաջուայ պէս չեն աշխատում կտաւ և շալ պատրաստել ու ընտանեաց հագուստը տան մէջ պատրաստել:

Այդպիսով բոլոր հագուստեղէնի հոգսը ծանրանում է տղամարդկանց ուսին: Ամեն տուն տարին միջին թւով 100 ր. հագուստի փող կը տայ և ինչ ֆաբրիկաների մանուֆակտուրա, որպէս է մահուդ, լաստիկ, հասարակ չուխաներ, բեհեզներ, չթեր, և այլն: Այս բոլորն էլ հակա-տնտեսական սովորութիւններ են: Ի՞նչից է որ մեր գիւղացիք միշտ աղքատ են—մեր կարծիքով, այդ տեսակ չքաւորութիւններից: Գիւղացին հագնում է մահուդ—շատ լաւ, բայց չէ որ գիւղացին պէտք է գործէ ինչպէս գիւղացի, ինչպէս աշխատող. ինչքան պէտք է դիմանայ 10 պուդ քթոցի տակ նրա հագած մահուդը... Կամ գիւղացիուհիները որ հագնում են մետաքսեայ կտոր կամ չիթ, չէ՞ որ նա (գիւղական կինը) պէտք է չոքի հաց թխելու և ուրիշ շատ տնային կեղտոտ գործերի համար: Այդ է պատճառը որ մեր գիւղացոց վրա միշտ հին, միշտ ցնցոտի, միշտ պատառոտած է, թէև նրանք շատ փող են մսխում հագուստեղէնի վրա: Մի ուրիշ օրինակ:

Մեր շինականաց մէջ մի վատ սովորութիւն էլ կայ, այն է գլխագին տալը: Մի երիտասարդ որ պէտք է պսակվի, ամենաքիչը հարկաւոր է 200 ր. որ նա ընծայէ աղջկայ տիրոջը: Թէ որ ունենայ լաւ, բայց թէ որ չունի, այն ժամանակ հագարտ-

պատը, որտեղ այցելեցին խուցերի այրերը, իսկ այնտեղից բարեհաճեցին երկաթուղու արտաքոյ կարգի գնացքով ուղեւորվել Մօսկվա:

ՄՕՍԿՎԱ, 24 մայիսի: Այսօր Սեմյօնօվսկի թաղի մէջ զինուորական տօն կար, որ արժանացրին իրանց ներկայութեամբ՝ Թագաւորը, Մեծ Իշխաններ՝ Վլադիմիր Ալէքսանդրովիչ իր Ամուսնի հետ, Ալէքսէի և Սերգի Ալէքսանդրովիչներ, Կօնստանտին, Նիկօլայ և Միխաիլ Նիկօլայեվիչներ իրանց երեխաներով: Մաղթանքից յետոյ ճաշ կար: Մեծ Իշխանների վրանի մօտ երգում էին գնչուներ և Մօլչանովի երգիչների խօրը: Թագաւոր կայսրի, կայսրուհու և միւս բարձրագոյն Անձանց կենացների ժամանակ բարձրաձայն ուրա էր լսվում: Զինուորական օրկեստրը նուագում էր ժողովրդական հիմնը և Պրէօբրաժէնսկի մարշ: Նոցա Բարձրութիւնները հեռացան 1½ ժամին երեքձի լծած բաց կառքերով: Դրանից յետոյ զինուորները նայեցին թատրօնը, զանազան ներկայացումներ և երգեր էին երգում: Տօնը վերջացաւ ժամի 4-ին: Էգուց Խօդինսկի դաշտի վրա Մեծ Իշխան Վլադիմիր Ալէքսանդրովիչ զօրախաղի կրկնութիւն կը կատարի, որ պէտք է լինի շաբաթ:

ՄՕՍԿՎԱ, 24 մայիսի: Երէկ քաղաքային տօնի ժամանակ Սօկօլնիկի մէջ ճաշում էին մօտ 12,000 զինուորներ: Թագաւոր կայսրը վերցնելով բաժակը առաջարկեց ռուսաց զօրքերի կենացը, անցնում էր սեղանների մօտ, ողորմաբար ողջունում էր, հրամայելով նստել: Զինուորների ճաշի մենիւն հետեւեալն էր. սօլօնինա, պիրօգ, լապշա մսով, խորոված ոչխարի միս, մրգեր, արաղ, գարեջուր, մեղրաջուր և կարմիր գինի: Բացի այդ իւրաքանչիւր հիւրին առաջարկվեցաւ վերցնել բաժակ, աման, թաս և գդալ: Երէկվայ պարահանդէսը Կրեմլի Մեծ պալատի մէջ չափազանց բազմամարդ էր: Ներկայ էին դիպլօմատիական բաժինը, զինուորական և քաղաքական աստիճանաւորները, ազնուականների առաջնորդները, պալատական կավալերներ և տիկիններ: Ընթրեցին 2,700 մարդ: Պարահանդէսը վերջացաւ առաւօտեան 2 ժամին: Այսօր հանդիսաւոր ճաշ կայ դեսպանների համար իրանց ամուսիններով, պետական խորհրդի անդամների, սենատօրների, պալատական առաջին և երկրորդ կարգերի համար, Թագաւորի և Մեծ Իշխանների ադիւտանտների և Թագուհու և Մեծ Իշխանների Ֆրէյլինների համար:

ԼՕՆԴՕՆ, 25 մայիսի: Շանխայից հաղորդում են, որ Չինաստանը կը պատերազմի Ֆրանսիայի հետ, եթէ վերջինը չի ճանաչի նրա իրաւունքները Անամի վրա:

ՓԱՐԻԶ, 25 մայիսի: Սուէզի ջրանցքի ակցիօներների ընդհանուր ժողովին ներկայացրած է Լեսսեպսի հաշիւը, որ ի միջի այլոց հաղորդում է նոր ջրանցքի կառուցման և հնի բարւոքման նախագծները: Անգլիայի հետ ընկերութիւնը կատարեալ համաձայնութիւն կայացրեց:

ԱՐԽԱՆԳԵԼՍԿ, 25 մայիսի: Այրվում են Բէլզօրսկի ընկերութեան փայտի պահեստները և փայտ սղոցելու գործարանը Մայմակս գետի մօտ:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 25 մայիսի: Շնորհված են հետեւեալ շքանշաններ Վլադիմիր առաջին կարգի օբեր-շտալմէյստեր Գալիցին առաջինին, Ալէքսանդր Նեւսկու Նորին Մեծութեան պալատի և գրասենեակի կառավարիչ գեներալ Ձինօվիեվին և ուղիների բաժնի կառավարիչ գեներալ Դուրնօվօին: „Journal de St.-Petersbourg“ լրագիրը ասում է, որ Բարձրագոյն արքայագիրները թագադրութեան առիթով օգտաւէտ օրէնսդրական գործունէութեան նախագիծ են կազմում հասարակական կեանքի բոլոր շրջանների մէջ և մի և նոյն ժամանակ ապացուցանում են, որ կառավարութիւնը մտադիր է հետեւել խաղաղ քաղաքականութեանը: Ազնուականների մասին հրամանը և կալուածատէրերի վարձատրութիւնը, Թագաւոր կայսրի տուած ճառը վօլօստների ստարշինաներին և ազնուականների ներկայացուցիչներին այնպիսի քաղաքականութեան նշաններ են, որ հոգում է ամենաամուր կապեր կապել հպատակների և Թագաւորի մէջ սիրոյ և շնորհակալութեան կապեր, մի և նոյն ժամանակ ապացոյց է հաստատ կամքի իրաւացի վերաբերվել ամենքին և թոյլ չը տալ, որ ազգաբնակութիւնը մոլորեցնեն խորամանկ խոստմունքներով և մի դասակարգը միւսի դէմ զայրացնեն: Միայն ուժեղ կառավարութիւնը, միայն իր զօրութիւնը ճանաչող Թագաւորը, հիմնված հպատակների սիրոյ և հաւատարմութեան վրա, ընդունակ են այդպէս բացարձակ ձեռնարկել նշանաւոր սօցիալական խնդիրների: Արտաքին քաղաքականութեան խաղաղասիրութեան ամենալաւ ապացոյցը արտաքին գործերի մինիստրին տուած արքայագիրն է: Նոյն լրագիրը օտար լրագիրների լուրերը Ռուսաստանի մտադրութեան մասին միացնել իր հետ Հայաստանը հնարված է անուանում: Ռուսաստանը ամբողջապէս զբաղված է 1878 թուականին միացրած ասիական երկիրների կազմակերպութեամբ և չէ մտածում նոր նուաճումների մասին: Այստեղ վերադարձաւ Մօսկվայից միտրօպօլիտ Իսիդօր: Մայիսի 30-ին կը տօնվի Իսակիեվսկի մայր-եկեղեցու 25 ամեակը: Ս. Պետերբուրգի ազնուականները, կամենալով անմահացնել բարձրագոյն հրամանը, մտադիր են հիմնել և աղքատ ազնուականների անկելանոց կազմել, անուանելով Նրան Ալէքսանդրօվսկի: Արտասահմանից հասաւ այստեղ կոմս Պէտր Անդրէեվիչ Շուվալօվ:

ՄՕՍԿՎԱ, 25 մայիսի: Երէկ երեկոյեան 7 ժամին Կրեմլի Մեծ պալատի Գէօրգիեվսկի դահլիճի մէջ Նոցա Մեծութիւնների ներկայութեամբ կայացաւ հանդիսաւոր ճաշ հետեւեալ անձանց համար. դեսպանների իրանց ամուսիններով, պետական խորհրդի անդամների, սենատօրների, ստատս-սեկրետարների, պալատի առաջին և երկրորդ կարգի աստիճանաւորների, գեներալ-ադիւտանտների, սվիտայի գեներալների, Ֆլիգել-ադիւտանտների, Թագաւորի և Մեծ Իշխանների ադիւտանտների, ստատս-տիկինների, կամեր-Ֆրէյլինների, գօֆմէյստերինների և Ֆրէյլինների: Ընդամենը պատրաստված էր եօթ սեղան: Ամբիօնի վրա նուագում էր կայսերական օպերայի օրկեստրը: Առանձին երգում էին Լավրօվսկայա, Իւնեվիչ, Մախվից և Կրուտիկօվա երգչուհիները և Ուսատօվ, Բարցալ, Մելնիկօվ, Խօխլօվ, և Կօրսօվ երգիչները: Կօնցերտը վերջացաւ Նապրավնիկի մարշով, որ հեղինակութիւն էր Պրէօբրաժէնսկի գունդի մարշի: Նոցա Մեծութիւնները հեռացան 8 ժ. 20 ր.: Այսօր համբարձման նախատօնաքի պատճառով ոչինչ զուարճութիւններ չեն լինի: Ժամի 4-ին 12 առաքեալների եկեղեցուց կը տեղափոխեն Ուսպենսկի մայր-եկեղեցին սուրբ մասունքները, որ հինգշաբթի թափորով կը տեղափոխեն Փրկչի տաճարը: Երեկոյեան 6 ժամին եկեղեցու մէջ առաւօտեան ժամ կասեն, որի ժամանակ մոմեր չեն վառի: Էգուց կը կատարվի տաճարի օծումն: Մայիսի 26-ին երեկոյեան պալատական երգեցիկները ազնուականների ժողովի դահլիճի մէջ կը տան հոգեւոր կօնցերտ:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 25 մայիսի: Ս. Պետերբուրգ ամրոցի հրամանատար գեներալ Գանեցկուն շնորհված է Վլադիմիր շքանշանը առաջին կարգի: „Новости“ լրագիրը հաղորդում է, որ Պուտիլօվսկի գործարանի մէջ եղած հրդեհի հասցրած վնասը հասնում է ընդամենը 70,000 ր. և որ այրվածը ապահոված էր 30,000 ր.: Գործարանի մէջ աշխատանքները չեն դադարել: Երէկ կայացաւ Ալէքսանդրեան լիցէյի տարեկան ակտը: Վերջացրին ուսման շրջանը 26 ուսանողներ, որոնցից 11 հոգի 9 կարգի աստիճանով: Նիկօլաեվսկի երկաթուղու առաջին կարգի բուֆետի վագօնները կը սկսեն շրջել յունիսի 10-ից: Այսօր վերադարձաւ Մօսկվայից Ֆինանսների մինիստրը:

ԱՐԽԱՆԳԵԼՍԿ, 25 մայիսի: Բէլօմօրսկի ընկերութենից Մամակսի վրա միայն երկու տներ մնացին: Մնացածը բոլորովին այրվեցաւ: Հրդեհի տարածութիւնը մօտ մէկ վերստ է: Վնասը 750,000 ր., ապահոված է 600,000 ր. Գործարանները, պահեստները և միւս ընկերութիւնների պատուէրները անվնաս են:

ԲԵՐԼԻՆ, 25 մայիսի: „Journal de St.-Petersbourg“ լրագրի յօդուածի առիթով Թագադրութեան մասին իշխան Բիսմարկի „Nord. Deut.Allg. Zeitg.“ լրագիրը ասում է, որ այդ յօդուածը պէտք է շատ լաւ տպաւորութիւն գործէ թէ Ռուսաստանի մէջ, թէ արտասահմանում և պէտք է ցանկութիւն յարուցանէ, որ Թագաւորի ազնիւ և վեհանձն դիտաւորութիւնները կատարելապէս իրագործվեն:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

մէկ սկանդալներ են բացվում: Փախցնել աւելի թանգ կը նստի, խելօքութեամբ անկարելի է, վերջապէս հազարաւոր վատութիւններ կը ծագեն այդ սովորութիւնից: Պատահել է որ մինչև անգամ մարդասպանութիւնով է վերջացել գործը... Բայց դարձեալ շարունակվում է այդ զզուելի սովորութիւնը և յայտնի չէ արդեօք երբ պէտք է վերջանայ: Ժամանակ է արդէն վերջ դնել միջնադարեան սովորութիւններին: Ժամանակ է ճանաչել կեանքը իր բոլոր պարագաներով: Ժամանակ է ձեռք առնել աշխատանքը, պատրաստել սեփական հագուստ ինչպէս որ մեր նախնիքն էին: Ժամանակ է վերջ դնել չուայլութիւններին որ հասցնում են չինականին ամենախղճալի դրութեան և դարձնում են մի տեսակ մուրացկան:

Ինչ հարկաւոր է մի օր մահուդների մէջ փաթթվել, իսկ յետոյ պատառոտած «չինելով» ման գալ... Հազար անգամ լաւ չէ՞ որ հագուստը տանը պատրաստած լինի և միշտ լինի: Մի ժողովրդական երգիչ ասում է.

«Ոչ քու դրամն էր պէտք, ոչ էլ քու ատլաս.
«Ոչ էլ այս օրուայ հին չինելու փալաս:...

Այս մի բողոք է որ ժողովրդի մարդը բողոքում է: Նա իր երգի մէջ ակնարկում է որ տղամարդիք մի օր կանանցը «ութ մանէթանոց պօլսապաչկի» են հագցնում, իսկ ամբողջ կեանքով բոբիկ են թողնում... Եւ իրօք շատ յիմար չուայլութիւններ են տեսնում մեր գիւղացիք. շատ տգեղ պատկերներ նշմարվում են մեր կեանքի երեւոյթներում, բայց դրանց վերջ դնելու մասին ոչ ոք չէ մտածում: Ոչ ոք ուշադրութիւն անգամ չէ դարձնում իր շուրջը կատարվող տեսարանների և նրանց հետեւանքի մասին:...

Վ ե ր ջ ա բ ա ն

Այս բոլոր նկատողութիւնները, որ մենք արեցինք մեր գիւղականների վրա, ուշիմ ընթերցողը անշուշտ նկատեց որ ամեն մի դէպքում, ամեն մի գործի մէջ փայլում է տգիտութիւնը, ուրեմն այս բոլոր թշուառութեանց պատճառը ուրիշ բան չէ,—եթէ ոչ նոյն վարակիչ ախտը իր զզուելի վէրքերով: Ուստի բնական է որ հետաքրքիր ընթերցողը կը հարցնէ թէ «ով պէտք է տգիտութեան քօղը բանայ, որ երեւան գայ լոյսը և նշմարվեն քարոտ և հարթ ճանապարհները...: Այդ մասին գուցէ պատասխանեն թէ «մենք ունենք դպրոց, կամ կասեն ունենք բազմաթիւ հոգեւորականներ, ունենք մամուլ, ունենք վերջապէս բազմաթիւ ուսում առած երիտասարդներ, և այլն այլն:» Ունենք դպրոց, այո, ունենք, բայց այդ հիմնարկութիւնները դանդաղ քայլերով առաջ են գնում, իսկ այժմ գործիչներ են հարկաւոր: Ունենք բազմաթիւ հոգեւորականներ: Այո, ունենք, բայց դժբաղդաբար շատ աննշան բացառութեամբ այդ հոգեւոր պաշտօնեաները զուրկ են կարեւոր ուսումից: Ունենք մամուլ, այո, ունենք ի գոհութիւն այդ հիմնարկութեանը: Մամուլի արած ծառայութիւնը ժողովրդին անուրանալի է: Բայց դժբաղդաբար մեր գիւղացիք ինչպէս մի ամեն օգտաւէտ գործից, նոյնպէս և մամուլի տված օգուտից զուրկ են մնում... Մամուլի մէջ յարուցած հարցերը, խնդիրները, նրանց մասին դատողութիւնները բոլորն էլ կարծես չը կան մեր գիւղացոց համար...:

Ուրեմն հասկանալի է որ նրանք չեն օգտվում առօրեայ մաքերից—լրագրից:

«Ունենք բազմաթիւ ուսում առած երիտասարդութիւն». այո, ունենք: Բայց ցաւելով պէտք է խոստովանենք այն ճշմարտութիւնը որ յաճախ կրկնում է «Մշակը», թէ «մեր ուսումնականները զզվում են հայրենի գիւղից... փոխանակ գնալու իր հօր տունը, փոխանակ օգնելու իր հայրենակցացը, վազում են մի «յայտնի» քաղաք և «յայտնի» կեանք են անցնում: Եթէ լաւ մտածենք, ճիշտ այդպէս է: Ուսում առած հայը կարծես մոռանում է իր հօր օջախը, կարծես նա զզվում է հայրենի գիւղից, կարծես նրան մեծացրին միայն «քաղաքում» ապրելու համար...:

Մինչդեռ այդպիսիների առաջը կայ մի լայն ասպարէզ, դրանք պէտք է օգնեն գիւղացոց ամեն դէպքում: Պէտք է անուս գիւղականին հասկացնեն ինչ է յառաջադիմութիւնը: Բայց մեր ինտելիգենցիան խորշում է վերոյիշեալ գործերից: Այդպիսով գործելու ասպարէզը մնում է զանազան տիրացուների, չարչիների, խակ վարժապետների և ուրիշ շատ բաղդախնդիրների ձեռքում:

—Ուրեմն ինչը կը փրկէ մեզ տգիտութիւնից:

Այս հարցին մենք կը պատասխանենք,—«հ ա մ ե ր ա շ խ ու թ ի ւ ն ը: Այո, համերաշխութիւնը, և այդ շատ բնական է: Ժամանակ է հաշտվել: Ժամանակ է որ մենք ձեռք ձեռքի տուած պատերազմենք եղբայրապէս տգիտութեան դէմ. դպրոցը, հոգեւորականութիւնը, մամուլը և որ ամենագլխաւորն է — երիտասարդութիւնը պէտք է որ վերջապէս հաշտվեն, թողնելով ամեն ոք իր անձնական շ ա հ ը, պէտք է աշխատեն ընդհանուրի օգտին: Ընդհանրութեան շահը աչքի առաջ ունենալով մնում է մեզ որ մենք մեր ուժերը չը խնայենք ամենեւին մեր կարողութեան չափ:

Ուրեմն ապահովութիւնը պահանջում է գործ և աշխատանք: Եթէ մեզ ցանկալի է տեսնել մեր կեանքի պայմաններում յաջողութիւն և ապահովութիւն—այդ ցանկութիւնը ուրիշ բանով ձեռք չի գայ—եթէ ոչ—համերաշխութեամբ: Եթէ մեր մտքերը, մեր ուժերը, չեն ծառայի ընդհանրութեան օգտին,—այլ կը ծառայեն միայն սահմանափակ «եսութեան» և անձնականութեանը, հասկանալի է որ նրանք չեն կարող երկար շարունակվել և ընդհակառակը—եթէ կայ մեր մէջ համերաշխութեան ոգին, եթէ մեր ուժերը կը ծառայեն ընդհանրութեան օգտին—այն ժամանակ մեր աշխատութիւնը հաստատ հիման վրա կը լինի: Ապահով ապագայ պատրաստելու համար, պահանջվում է—ջանք և աշխատութիւն: Մեր ամենամեծ թշնամին սխալանքը չէ, այլ—անգործութիւնը: Բաւական է որ ինչքան ժամանակ դատարկ յոյսերով էինք մխիթարվում, այժմ փոքր էլ խնայենք ժամանակի թանգութիւնը: Եւ մենք վերջացնում ենք մեր խօսքը, կրկնելով որ «մեզ պէտք է համերաշխութեամբ և սիրով տանել այն քաղցր պարտականութիւնը, որին աշխատանք են անուանում, որի ամեն մի պտուղը երջանկութիւն և ապահովութիւն են խոստանում: «Ահա ժամանակ ընդունելի, ահա օր փրկութեան»:

Ալէքսանդրապօլ. Պ. Բ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ մէջ, ամէն օր, առաւօտեան 10 ժամից սկսած մինչև 1 ժամ կէսօրից յետոյ, բացված է ստորագրութիւն, հանգանակութիւններ հաւաքելու և դրամագլուխ կազմելու համար ի Տէր հանգուցեալ ԿԱՅՍՐ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ II-ի յիշատակին Թիֆլիսում արձան կանգնեցնելու համար:

1—3

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷ.Ջ. ԹԷՅԻ ԳՆԵՐԻ ՆՇԱՆԱՒՈՐ ՓՈՔՐԱՑՈՒՄՆ

(MAISON DE CONFIANCE) ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԳԱԼԵՐԷԱ № № 156, 157, 158, 159 և 160.

Համեմատեցէք թէյ

1 ր. 10 կ. թէյի հետ ամեն տեղ	1 ր.	30 կ.
1 „ 20 „	1 „	60 „
1 „ 40 „	1 „	90 „
1 „ 60 „	2 „	20 „
1 „ 80 „	2 „	50 „
ամենալաւը 2 ր.	3 „	——

Մի և նոյն տեղը գործակալութիւն վաճառման շօկօլադի և կակաօ-ֆրայ էսսենցիայի, Պալմերի բիսկվիտների, Բազրի կօնֆեկտների, Շեֆէլդի դանակների, Տուրների գրիչների, Դասսի հրացանների, Վեբլիի ռէվօլվէրների, Բարնսբիի թամբերի, Մեկնի ամաններ, կօլմանի կրախմալ և մանանեխ, Շվարցի ալբոմներ և այլն և այլն:

97—100

ԳԼՕԲՈՒՍԻ ԳՐԻՉՆԵՐ

Որոնցով կարելի է գրել ամենակոպիտ թղթի վրա:

Միակ գործակալութիւն ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹ: Նոյն տեղը կան ամեն տեսակ ձեռագրերի համար մեծ քանակութեամբ ԳՐԻՉՆԵՐ ամեն ձևի 25% էժան քան թէ ուրիշ տեղ: կաթուղթ, տետրակներ, նոյնպէս ԹԱՆԱՔՏԻՏՆԵՐ, քարեգներ, գմուռ, ԳՐՉԱԿՈԹ, քսակներ, ՄԱՐԻՉՆԵՐ, պենալ, ամաններ, ՄԿՐԱՏՆԵՐ, ծխախոտի ռոցներ, խալիչաներ, ածելիք, սՄԱՀՃԱԿԱԼ, վեններ, ԲԱԶԿԱԹՈՌ համար իրեր, ԳՕՏԻՆԵՐ, բարկու կախելու ներ, ՄԱՏՈՒՑԱՐԱՆՆԵՐ, վզագոտի բրիտանական մետալից իրեր, ԼԱՊՏԵՐՆԵՐ, գդալներ, ԲԱԺԱԿՆԵՐ, ջրամաններ, երես լուանալու ամաններ, ֆիլտրա, կրան, շվոցներ, այգու մկրատներ, շորի չչեօտկա, գլխի, երկաթէ թելերից, ձիու համար: Մակենտօշներ: Բժշկական թուղթ փատերկլօզետի համար և այլն և այլն:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹ:

22—100

ВЪ РЕДАКЦІИ
ГАЗЕТЫ „МШАКЪ"
ПРОДАЕТСЯ БРОШЮРА
НА РУССКОМЪ ЯЗЫКѢ
„ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНІЕ
ТУРЕЦКИХЪ АРМЯНЪ."
Цѣна 25 копѣекъ.
Соч. Григорія Арцруни.

ՄԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ

Տալիս է ամառային արձակուրդներին դասեր Թիֆլիսին մօտիկ, ԲԱՑԻ ՄԱՆԳԼԻՍԻՑ, ամարանոցներից մէնում: Մանրամասն պայմանները իմանալու համար մինչև յունիսի 10-ը դիմել հետևեալ հասցէով.

ГАБРІЭЛЮ ЗУРАБОВИЧУ МИРЗОЕВУ. Тифлисъ, Конюшенная ул., за 1-ой Клас. Гимназіей, д. кн. Аргутинскаго. կամ „Աղբիւր" ամսագրի խմբագրատուն:

ԵՐԿԱԹԷ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ

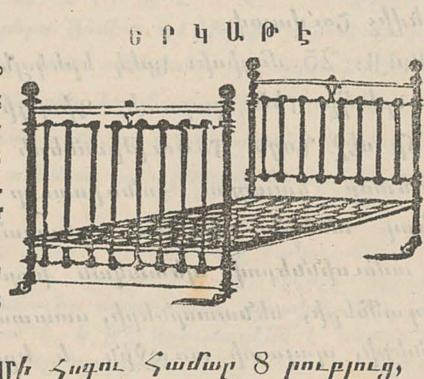

ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ

Մի հոգու համար 8 րուբլուց, երկու հոգու համար 14 ր., մահիճներ ծովային խոտով լցված 6—9 ր. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԻՋ: Նոյն տեղը մեծ քանակութեամբ ԱՄԱՆՆԵՐ, դանակներ պատառաքաղներով, երկաթէ ԳՐԻՉՆԵՐ, կողպէքներ, թիեր, տղամարդկերանց և կանանց ԹԱՄԲԵՐ, մատուցարաններ, ԿԼԷՕՆԿԱ, ռէվօլվերներ, ՀՐԱՑԱՆՆԵՐ, ալբոմներ, կօնֆեկտներ, ԹԷՅ 1-ին հունձի և այլն 25% աւելի լաւ և էժան քան թէ ուրիշ տեղ:

60—100

Զատկի տօնի պատճառով

ԼՕՆԴՕՆՍԿԻ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ

(կամերչեսկի բանկի տակ, Զուբալովի տներում)

Նշանակուած է ամենանուազեցրած գներ արտասահմանեան խմիչքների վրա:

Խոհակերի համար [illegible] [illegible] ապրանքներ:

	ր. կ.
Ռօմ բուլթիլը	1—20
Կօնեակ . . . . . 90 կ. և	1—»
Արսենդ	1—50
Խիննի գինի	1—50
Պօրտվէյն և խերէս . .	»—90
Օղի 40°	»—45
Ամենաընտիր լիկեօր . .	1—35
Երեխանց և մարդոց կռուատներ ու նօտեր անհամեմատ արժան գներով:	
Մեծ քանակութիւն զալանտերէյնի ապրանքների:	

Ամենալաւ սեւ թէյ ֆունտը 1 ր. 20 կ. մինչև 2 ր. 40 կ.:

վերականգնեցնող ՄԱԿ-ՄԱՍՏԵՐ, մազերը ամրացնող և նրանց ԲՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ վերադարձնող: գինը 2 ր. շիշը, ՓՈՍՏԱՅՈՎ ուղարկված 2 ր. 49 կօպ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ խանութի մէջ

Մի և նոյն տեղը ԽԻՆԱՅԻ ԻԻՂ, մազերը ամրացնելու համար, 1 ր. ամանը և վրձին գլխացաւի դէմ, ՏՈՒԱԼԷՏԻ ՍԱՊՕՆ և հոտաւէտ ջրեր և այլն:

20—100

Նոր բացված է ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ լաւ յատկութիւն ունեցող և շատ էժանագին ՑԷՄԵՆՏԻ ՊԱՀԵՍՏ, ինժէնէր Մ. Ի. Ջէրկասօվի գավօդից կերչում:

ՊԱՐԳԵՒԱՏՐՎԱԾ Է ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՄԷԴԱԼՆԵՐՈՎ.

1. Ս. Պետերբուրգի Ռուսական մանուֆակտուրայի հանդիսից 1870 թ.
2. Մոսկվայի բազմարուեստեան 1572 թ.
3. Լօնդօնի միջազգային 1875 թ.
4. Մոսկովեան համայն Ռուսական 1882 թ.

ՑԷՄԷՆՏ ԾԱԽԵԼՈՒ ՊԱՀԵՍՏԸ և ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ ԳՏՆՎՈՒՄ ԵՆ ՄԻԽԱՅԼՕՎՍԿԻ ՓՈՂՈՑԻ ՎՐԱ, ՏՈՒՆ ՍՏՐԱԽՕՎԻ № 85.

ՄՕՐՈՒՍԱՒՈՐ և ԲԵԽԱՒՈՐ ԿԻՆ

ՕՐԻՈՐԴ ԷՄԻԼԻԱՅ ԵԱԿՈԲ ՄԻԼԱԳ ՀԱՅՈՒՀԻ Կ. ՊՕԼՍԵՑԻ պատիւ ունի ծանուցանելու Տփխիսի յարգելի հասարակութեան որ նորերումս հասնելով Տփխիս մտադիր է այստեղ կարճ ժամանակի համար ՀԱՆԴԷՍ ԴՈՒՐՍ ԳԱԼ ի ցոյց հասարակութեան: Ներկայացման տեղն լինելու է Գունիբեան հրապարակում (ԲԵԿԿԵՐԻ ԹԱՏՐՕՆԻ ԴԱՀԼԻՃՈՒՄ). ներկայացումն սկսելու է առաջիկայ կիւրակէից, և ամենօրեայ երեկոյեան ժամը 5-ից մինչև 10 ժ. ներկայացման ժամանակ կը մասնակցի զինուորական երաժշտական խումբը: Տոմսակներ կարելի է առնել թատրօնի կասսայում, տեղերի գինն է առաջին կարգ, 50 կ. մնացեալներն 30 կ.

ԳԱԼԵՐԷԱ ԱՐԾՐՈՒՆԻ, ԴՎՕՐՑՕՎԱՅԱ ՓՈՂՈՑ
ՊԱՀԵՍՏ ԵՒՐՕՊԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ № 144.

СКЛАДЪ ЕВРОПЕЙСКИХЪ ТОВАРОВЪ
№ 144, ГАЛЛЕРЕЯ АРЦРУНИ

Ծախվում են. մեծ քանակութեամբ և խիստ էժան, վիէննայի ԹՕՆԷԹ ֆաբրիկայի ՄԷԲԷԼԻ ամեն տեսակ, նոյնպէս ՈՍԿԵԶՕԾ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐ հայելիների համար և ՀԱՅԵԼԻՆԵՐ, լուսանկարների համար ԱԼԲՈՒՄԻ թուղթ, Բէլգիայի ԱՊԱԿԻՆԵՐ պատուհանների համար, ամեն տեսակի, նոյնպէս ՄԱՐՄԱՐԻՕՆ քար, ԹՈՒՋԵԱՅ ԱՄԱՆՆԵՐ էմալյով, ՆԻԹՐԱԹ ԴԱՐԺԱՆ, ՈՍԿԻ և ուրիշ շատ ապրանքներ:

Մ. Ն. ՏԷՐ-ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆԻ ՊԱՀԵՍՏ

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ՄԱՆՐԱԾԱԽ

ԱՐՄԵԱՆՍԿԻ ԲԱԶԱՐ, ԿԱՏՕԼԻՉԵՍԿԱՅԱ ՓՈՂՈՑԻ ԱՆԿԻՒՆ, ՏՈՒՆ № 13

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ԿԱՐԱՍԻՔ, զանազան աթոռներ 35 րուբլուց դիւժինը, բազկաթոռներ 6 ր., դիվաններ 12—25 ր., կաչելի, մանկական աթոռներ և այլն: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ, ճանապարհի մահճակալներ, պահարաններ, ծալվող սամօվարներ: Ջեմօդաններ 2 ր. 75 կ.—26 ր., սակվոյաժ ձեռքի և ուսից կախելու, ճանապարհի սումկաներ, ՃԱՆԱՊԱՐՀԻ ԱՐԿՂԵՐ 5 ր. 50 կ.—30 ր.:

Սամօվարներ, խոհանոցի պղնձէ ամաններ, կօֆէյնիկ, թէյամաններ, ութոներ և աղալու գործիք, գերմանական էմալով ամաններ, ԵՐԵՍ ԼՈՒԱՆԱԼՈՒ ՄԱՐՄԱՐԻՕՆԻ ամաններ 40 ր., երես լուանալու պղնձէ և ժեստի ամաններ:

ՊԱՏԻ ՀԱՅԵԼԻՆԵՐ 9 ր., տուալէտի հայելիներ 2 ր. 40 կ.—13 ր., զանազան մետալների մոմակալներ 1 ր.—15 ր., սեղանի դգալներ 4 ր. 50 կ. և թանգ թէյի դգալներ Ֆրաժէի, մելխօրի, լեհական և բրիտանական արծաթից աւելի էժան, քան թէ ուրիշ տեղ, դանակներ, պատառաքաղեր 2 ր.—26 ր.:

ՎԱՐՇԱՎԱՅԻ ԿՕՇԻԿՆԵՐ կանանց և մարդկերանց, հովանոցներ կանանց և մարդկերանց, ռուսական և անգլիական պողպատէ և երկաթէ դանակներ, յայտնի գործարաններից, 10,000 հատ անգլիական և գերմանական կողպէքներ 10 կ. և աւելի:

ՌԷՎՕԼՎԵՐՆԵՐ զանազան տեսակի 3 ր. 50 կ.—35 ր., պատրօններ ռէվօլվերների համար, հրացան 6 ր. և աւելի, զանազան վեշալկաներ, կշիռքներ: Անգլիական և ամերիկական կլեօնկա 50 կ.—2 ր. արշինը:

Մշտապէս ունեմ 10,000 ֆ. ԹԷՅ Պոպօվ եղբայրների, կաֆէ ՄԻԽԵԼՍՕՆԻ թէյի համար խմբեղէն էյնեմ, ՌԷՅՆԳԱՐԴԻ սիգարներ, հոտաւէտ ջուր (Օդըկօլօն) ծխվող փոշիք, պուդրա, գլիցերինի սապօն և այլն, աւելի էժան քան թէ ուրիշ տեղ:

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ զալանտէրէյի զանազան ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ, ծխախոտի արկղ, դրամարկղ, քսակներ, սանդրներ, շապիկներ, լայկի ձեռնոցներ կանանց, զինուորական զամշի ձեռնոցներ, գարուս, թելեր, բրօնզի և մարմարիօնի թանաքամաններ, մոխրամաններ, գրիչներ, մատիտներ, գրչակոթեր, սուրգուչ, փօստի թուղթ, ծրարներ և այլն:

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ խցաններ (պրօբկա) հանքային ջրերի, գարեջրի, գինու և դեղատան ապրանքների համար, նոյնպէս և ուրիշ առարկաներ:

Վերև յիշված բոլոր առարկաները ունեմ մեծ քանակութեամբ և ստանում եմ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ և ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ գործարաններից անմիջապէս:

Առևտրականներին զիջումն և առանձին պայմաններ:

Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել. Тифлисъ. М. Н. ТЕРЪ-НИКОГОСОВУ.

26—100

ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԳԱԼԼԵՐԷՈՒՄ

ԴՎՕՐՑՕՎԻ ՓՈՂՈՑԻ ՎՐԱ

ՎԱՐՁՈՎ ԵՆ ՏՐՎՈՒՄ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏՆԵՐ

ВЪ ГАЛЛЕРЕѢ АРЦРУНИ

НА ДВОРЦОВОЙ УЛИЦѢ

ОТДАЮТСЯ ПОМѢЩЕНІЯ

Подъ МАГАЗИНЫ, СКЛАДЫ и КОНТОРЫ

Дозволено цензурою, Тифлисъ, 27 Мая 1883 года. Типогр. Главн. Упр. Главнонач. гражд. час., Лор.-Мелик. ул. каз. д.